

KUSTBON

Tidskrift för svenskarna i Estland.

Sjätte arg. № 20.	Prenumerationspris: Helt år Emk. 100:—. 1/2 " " 50:—.	Utkommer två gånger i månaden.	Annonspris : 2 mark per mm. I Sverige: 5 öre per mm.	5 nov. 1923.
	I Sverige: Helt år . . . Kr. 4:—. 1/2 " " " 2:—.	Utgivare: Svenska Folkförbundet. Redaktör: N. Blees, Riddaregat. 3, Reval.	I Finland: 30 penni per mm. För annons, som infö res 10 eller flere ggr räknas 20% rabatt.	

Ett tack från Birkas.

Tre år ha nu gått, sedan fröken Axéll och jag första gången stego inom Birkas' dörrar. Redan första anblicken av de tomma rummen blev oss en hälsning, om vilket arbeta, som väntade oss och våra medarbetare. De svårigheter av skilda slag, som vi sedan haft att kämpa mot under dessa tre år, kan den knappast fatta, som inte på ett eller annat sätt tagit del i vårt arbete. Vad fröken Axéll uträttade under den tid hon med osparad möda arbetade här kan inte nog uppskattas.

Och för all den hjälp, som i dessa även för Sverige så svåra år dock kommit oss till del däriifrån, står vårt estlandssvenska folk i stor tacksamhetsskuld. De pengar, som genom auktioner och gåvor kunnat insamlas här, ha naturligtvis på långt när inte räckt till för att hålla en folkhögskola igång, se'n då att anskaffa det nödvändigaste av möbler och husgeråd eller remontera huset, i vilket det regnade in överallt, så att till och med innertaken i tre rum ramlade ned. Estniska staten har välvilligt understött vår skola, men deras anslag har dock inte ens räckt till de små lärarelönerna. Att lönerna äro små framgår t. ex. av att en av skolans elever, som nu i dagarna rest till Sverige för att tillträda en anställning där, får i månadslön en summa, dubbelt så stor som de högst avlönade av skolans lärare ha.

Alltså, utan hjälp från Sverige hade Birkas inte funnits nu, ja, inte ens kommit till. Räkna upp alla dem, som bidragit med stora eller små summor, med gåvor av ett eller annat slag, kan jag inte göra här— deras namn bevaras i Birkas' räkenskapsböcker och i våra hjärtan med innerlig tacksamhet. Hur vi räknat och tvingats att spara, ha dock de föregående åren inte kunnat gå ihop utan betydliga avknappningar både här och där. Så småningom har det dyck delvis förbättrats och i år kommer nog debet och kredit att gå efter beräkning.

Att detta kunnat ske beror på att skolan i dessa dagar fått mottaga en storartad gåva. Det är professor Vilh. Lundström, som trots sjukdom och överansträngning arbetat för att kunna ge oss denna hjälp.

Till denna gåva kommer, att folkhögskolorna i Sverige föreställt en insamling, som möjliggjort fortsatt remontering av byggnaden och dessutom försett oss med undervisningsmateriell, såsom en skioptikonapparat, kartor o. s. v.

Så stå vi nu, då Birkas börjar sitt fjärde år, bättre rustade än förr tack vare dessa gåvor.

Birkas 19 okt. 1923.

Kaleb Andersson.

Kretsrådsvalen.

Efter en månad, nämligen den 8 och 9 december, komma krets-

rådsvalen att äga rum. Svenska Folkförbundet kommer denna gång att gå till valen gemensamt med det kristliga folkpartiet. Det gemensamma valförbundet benämnes „Kristliga Folkpartiet och Svenskå Folkförbundet“. Genom an sådäva förening kan valresultatet bli mycket bättre. Kandidaterna från de båda förenade partierna äro uppställda om varandra. Nu gäller det för svenskarna i Nuckö och på Vormsö att fullgöra sin fosterländska plikt och rösta på partiets lista, d. v. s. Svenska Folkförbundets. Förbundet är ju annars självständigt som naturligt är, och att två partier förenat sig borde inte skada saken. Det vore icke vackert, om svenskarna vände vårt eget parti ryggen nu, då det gäller att visa vad vi kunna. Glöm därför icke, medborgare, att rösta på vår egen lista och glöm för all del icke att alla måste komma och rösta.

Bygdebrev för Kustbon

av pastor Andersson från Stockholm.

Då det torde intressera Kustbons läsekrets, hurusom en hemlandssvensk från hinsidan Östersjön ser, hör, känner och tänker rörande förhållandena härute bland svenskarna i förskingringen, ville jag meddela ett och annat.

Först ett äkta svenskt honor för de ädla svenske män, som

med arbete och uppoffring i tro och hopp startade det käckä företaget att för svenskarna utgiva ett eget svenskt tidningsorgan.

Betydelsen av denna kultur-gärning, låt vara i dess begynnelse ringa, men med sina rika utvecklingsmöjligheter, kan ej nog högt värdesättas, då det gäller svenskhetens bevarande och utveckling i så väl socialt som kulturellt avseende liksom och från religiös och nykterhetsvänlig synpunkt.

Heder också åt alla Kustbons prenumeranter och understödjare. Kustbon får ej saknas i något svenskt hem härute. Stödj den, I redliga svenske och gode landsmän. Alla i Eder by måste personligt vidtalas härom. Alla estlandssvenskar måste vinnas för Kustbon.

Då jag nu i flera månader vistats härute och därvid besökt så när alla platser och byar, där svensk tunga ljuder, har jag gjort en del iakttagelser, vilka jag med redaktionens benägna tillåtelse härmed ville meddela.

Då man kommer från Sverige till Reval direkt, märker man genast att man är i ett främmande land, ehuru man icke är längre från Sverige än halvvägs så långt som från Stockholm till Sveriges nordligaste stad. Men i Reval är man ej längre i Sverige. Man är en främling. Ett främmande språk ljuder en till mötes.

Över allt vilar något orientalistiskt, något främmonde. Men får man vara här över någon tid och hunnit bli litet bekant bland befolkningen, t. ex. på Vormsö och Nuckö, ävensom i Reval och Hapsal, överraskas man mitt i surret av utländska röster av ett hurtigt svenskt: „God dag.“ Och då försvinner främlingskänslan. Man är ju bland svenskar om också på främmande kust. Man blir snart nog hemmastadd och finner sig till rätta med förhållandena.

Man får snart det intrycket att man är bland ett idoget, framåtsträvande folk. Under de få år, som detta folk nu fått vara självständigt och leva sitt eget liv under egen förvaltning och självstyrelse, har det utvecklats beundransvärd energi i modern utveckling och framåtskridande. Att det icke kan gå så fort, må ingen förundra sig över, om man besinnar att detta folk så länge varit underkuvat och förtryckt under främmande härskare. Att det icke heller är så lätt att riktigt komma till rätta och kunna stå på egna ben efter alla krigiska och revolutionära omvälvningar, som här ägt rum, är klart. De ekonomiska resurserna äro icke heller så stora efter allt som varit. Men genom målmedvetet arbete, sparsamhet och dygd skall förvisso den lilla fristaten Estland med de till några tusental uppgående svenskar, som här bygga och bo, hålla sig uppe och gå framåt. Intresset för det högre skolväsendet och den allmänna bildningstörsten, som man mångenstädes förspörjer, särskild bland de unga, är rent av fraperande. Man kan med fog fråga, varifrån detta karaktärsdrag har sin upprinnelse. Jag har fått det svaret, att det skulle härleda sig från den tid, då så väl Estland som de övriga Östersjöprovinserna hörde Sverige till. Kanhända det. Jag vet icke.

Beträffande folkskolarna ha de däremot ännu icke hunnit den utveckling som önskligt vore. Detta beroende på ekonomisk begränsning samt allt för få dugliga lärarekrafter. Här behövs en verklig uppyckning, och detta icke minst bland svenskarna härute. Förövrigt gäller för Eder, käre svenskar, att på alla goda och ädla sätt utvecklas och hålla Eder uppe på det I icke mån bliva efter Edra grannar i vad som är kristligt, ädelt och gott.

* * *

Nu vill jag med några ord övergå till nykterhetsfrågan i dess nuvarande läge. Det är förvisso som alla veta, som något aktivt deltaget i nykterhetsarbetet, en utomodentligt komplicerad fråga och det icke minst i detta land.

Många förhållanden, som icke kunna undgå den uppmärksamme iakttagaren härute, te sig rätt så förhoppningsfulla. Ty på många områden förspörjes en ärlig strävan att komma framåt och för folkets välfärd söka utnyttja den nyvunna friheten. Men om man icke i tid och på fullaste allvar upptager kampen mot den fruktansvärda folkfenden dryckenskapslasten är det högligen att befara att utvecklingen framåt mot bättre och lycklingare tider, icke blott stannar av utan att det sker ett återfall i förslappning och slö likgiltighet. Och vart hän skall man komma i allt framåtsträvande reformarbete med ett supigt morasiskt anfrätt folk.

När man därför giver akt på detta frihetsälskonde, strävsamma, idoga och i stort sett verkligt duktiga folk, vilket så länge trälat under främmande och hjärtlösa härskares förtryck, men som nu undfått sin efterlängtade frihet, må ingen förundra sig än mindre känna sig förnärad över om någon som varslar den hotande faran vill säga ett varnande ord.

Om därtill en svensk, som något närmare stått medi den kämpande nykterhetskåren i Sverige och oärvid funnit huru de tusenkonstnärligt listige och motståndskraftige rusdryckshantaringens hängivna tillskyndarn alltid och överallt äro, önskade jag med hänsyn till de svenska stamfränder på denna sidan Östervjön, ropa så att det hördes i varje svenskt hjärta och hem: „Vaken upp rättsligen inför denna hotande fara!“ Ja, upp till enig kamp och driven ut från Edra landamären denne Eder störste inhemske folkfiende, dryckenskapslasten!

Må ingen missförstå det ropet. Och då jag så ropar glädes jag i förvisningen om, att det i tusendens svenska hjärtan vecker ett instämmande gensvar.

Må i all synnerhet varje far och mor med omsorg för sina barns sanna välfärd på fullaste allvar behjätta, huru fruktansvärd denna hemmets och ungdomens försåtliga fiende är.

Det är med verklig beklömming jag funnit, hurusom många eljest goda och rättskaffens människor icke alls inse, att någon fara hotar i berörda fall. Man är likgiltig. Och det är för en var, som i detta avseende fullt inser faran, dessmer sorgligt. Ty fruktar man ingen fara, ho gör sig då redo till strid. Det är med vemod man erfar, att så många svenskar även härute, där kampen för tillvaron i många fall är verklig hård, ändå skola offra så mycket av sina så mödosamt förvärvade medel på rusdrycker, vilka aldrig någonsin gjort en enda människa sant lycklig utan blott förnedrar och fördärvar henne. Också är det dessmer oroväckande att märka, att rusdryckseländet synes allet mer tilltaga. I det fallet ha vi sannerligen ingenting att berömma oss av i hemlandet, tvärt om. Det mångberyktade „brattsystemet“ har visat sig fullständigt maktlöst, då det gäller att åstadkomma folknykterhet, varför det för alla nykterhetsorganisationer i Sverige står klart att den enda effektiva lösning av nykterhetsspörsmålet är permanent rusdrycksförbud.

Och likaså visst är ock formella ransoneringssystem, som förefinnes i detta land lika vanmäktigt att hämma rusdrycksfloden, varför också här nykterhetsarbetet måste bedrivas från samma utgångspunkt och med samma mål, om något verkligt och besände resultat någånnsin skall vinnas. Det är ett hårt och krävande arbete, det är sant, alla goda krafter måste här praktiskt stödja

varandra så väl de avgjort kristna som de som enbart äro intresserade för nykterhetsaken, på det folkopinionen i allmänhet ända från skolungdomen upp till åldringarna måtte på undervisningens och upplysningens väg bearbetas och förberedas, så att vid en eventuell folkomröstning röstmajoritet må kunna vinnas, varpå en förbudslag med utsigt till efterlevnad kan byggas och stadfestas.

Men här gäller det att med bön och hopp till Gud arbeta på lång sikt och icke förtrötta. Våra barn, barnabarn skola helt och fullt få njuta frukterna av ett målmedvetet oförtruttet nykterhetsarbete. Må man arbeta så, som om ingen bön hjälpte och bedja så, som om intet arbete gagnade! Och mån, I svenskar, icke minst känna Eder kallade att på ett värdigt sätt befrämja detta sant kristliga kulturhete.

C. H. A—n.

Reval.

Söndagen den 21 oktober firade hamnlotsen Leander Reinhold Berg och hans fru Leontina Rosalie i vänkretsen sitt silverbröllop.

Herr och fru Berg, som ännu äro i sina bästa år, äro vakna och intresserade medlemmar av vårt svenska samhälle och hava alltid förstälsefullt och med hängiven kälek arbetat för det sanna, goda och ädla.

Missionsförsamlingar på Nuckö och Wormsö.

På Nuckö, i Roslep, och på Wormsö, i Kärrslätt, har man nu grundat frikyrkliga församlingar enligt Svenska Missionsförbundets mönster. Stadgarna äro registrerade av myndigheterna i Estland. Medlemsantalet uppgår till omkring 150 på Nuckö och 100 på Wormsö.

Man hoppas även kunna upptaga en planmässig ungdomsverksamhet i svenskbygden.

Till våra svenska damer i Reval.

Kamrater!

Redan 7 år arbetar här S. O. V. syförening. Damerna samlas under vintermånaderna en kväll i veckan på svenska skolan. Syföreningens syftemål är att understödja föreningen — huvudsakligen svenska församlingens i Reval fattiga. Deltagareantalet, som alltid varit ringa, har nu under den sista tiden ännu mera avtagit, så det ser sorgset ut.

Kamrater! Vår svenska krets är ej stor, men om vi hålla i hopp äro vi ej så få, och 20—30 kunde vi alltid vara. Låtom oss vara en hjälptrupp i svenskhetens och medmänniskors tjänst. Kom med! Kom i håg att de timmar du offrar för det gemensamma bästa bär en rik frukt.

En svensk dam i Reval.

Svenskhemmets i Reval grundplåt.

I „Kustbons“ senaste Nr. hade vi tillfälle att tala om svenskheten i Reval och påpeka huru arbetet lider och omöjliggöres av brist på lämpliga lokaler.

I dag kan vi med tacksamhet meddela, att ett lyckligt silverbröllopp spar lämnat den första grundplåten 10.000 estniska mark till det blivande svenskhemmet. Ett varmt tack till den ädle givaren!

H. Pöhl.

Lärobok i Estlands.

Geografi av Matkur, översatt av N. Linderstam, med ett tillägg om svenskarna i Estland av J. Blees, är nu färdig. Boken är tryckt i Göteborg. J. Blees har skött om det hela. Det är en god sak, att våra svenska skolor, som saknat en lämplig lärobok i

landets geografi, nu fått detta arbete. Det är också ett rätt stort steg framåt. Mätte geografien snart åtföljas av en svenskspråkig lärobok i Estlands historia för våra svenska skolor!

Ny lärarinna till Vormsö.

Till lärarinna för Hullo folkskolans V och VI klass har kallats fröken **E d i t H a n s s o n** från Finland.

Nargö skola.

Till lärare och kommunalsekreterare på Nargö har kommunen kallat herr **V e s t e r b l o m** från Vormsö.

Utlandet.

Tyskland.

Ställningen i Tyskland är fortfarande dederörlig. Något hopp om att den skall förbättras och att det skall börja ljusna finnes knappast. Småstaterna ha en del visat stor håg för att förklara sig såsom självständiga, och med anledning härv har det naturligtvis uppstått konflikter med regeringen. Nöden bland befolkningen växer också ständigt och härigenom har det ofta uppstått uppror. Värst var det i Sachsen, där fackföreningarna strejkade. Nu tyckas dock förhållandena där förbättras.

Ruhr-området har förklarats för en självständig Rhenrepublik

och enligt vad tidningarna meddela, skola arbetarna återupptaga arbetet. Stor-Brittanien kommer dock ej att erkänna en sådan republik, emedan det vore stridande mot Versailles fredsfördrag.

Nordiska Muscets: Stockholm firar 50å-rs jubileum.

Den 24 oktober d. å. var det festligheter i Stockholm med anledning av Nordiska Muscets 50-års minne. Telegram sändes från när och fjärran.

Blandat.

I skogen.

Det är härligt i skogen. Luften är frisk och ren, ljuv att inandas. Skogen stämmer sinnet till harmoni. Det susar så aningsfullt i träden.

Man blir trött av att se människorna jäkta i samhällets vimmel. Men det är ett oblandat behag att se ekorren skutta mellan träden, haren löpa på den sammetsmjuka grunden, och att höra fåglarne sjunga. Utanför sin lya ligger en räv och vaktar de sina. Vem har hjärta att störa dem?

Jag hoppas, att ingen av mitt släkte drager till skogen, naturens paradis, för att störa lyckan där. — r — r.

Vad är njutning?

Av dr M. Hindhede.

Vi människor kunde bli mycket lyckligare än vi äro. Det är anmärkningsvärt, att folk här hemma ofta dör i 50—60-årsåldern. Det är troligt, att de med ett naturenligt levnadssätt skulle kunna bli 80—90 år gamla utan att någonsin ha varit sjuka. Människan talar om "personlig frihet" — ja, till att förbli kulturens fjättrade slavar, tvungna till att följa skick och bruk. "Allt förnuftigt folk säger så", och det skall man så böja sig för. "Hellre ett kort liv i njutning än ett långt under askes", säger man.

Tro ni verkligen, att han har förnummit verklig livsnjutning, han som dör tidigt? Tro ni, att han någonsin har förstått den stora hemligheten i livet, som är den att sträva efter att bli så fullkomlig som möjligt både till kropp och själ. Det är ej nog, att man inte lider av någon viss sjukdom — nej, man bör vara fylld av hälsa! Du skall om morgonen, när du vaknar, liksom känna hälsan strömma genom din kropp. Men det ha kulturfolken icke behov av. Det är blott barn och bönder som känna det behovet. Den moderna kulturen med alla dess slavbojor har förstört det fina samspelet mellan nerver och muskler, detta samspel, snm alena kan bjuda livsnjutning!

Den 14 augusti d. å. avled stilla och fridfullt i sitt hem på Lilla Rågö förre föreläsaren

Tomas Österberg

i en ålder av 81 år 8 mån., djupt söjd av hustru, två döttrar samt en stor släkt och talrika vänner. Frid över hans minne!

Tisdagen den 6 november firas

svenska dagen

med gudtjänst i St. Mikaeliskyrkan kl. 6 e. m. samt omedelbart därefter samkväm på Ridaregat. 3.